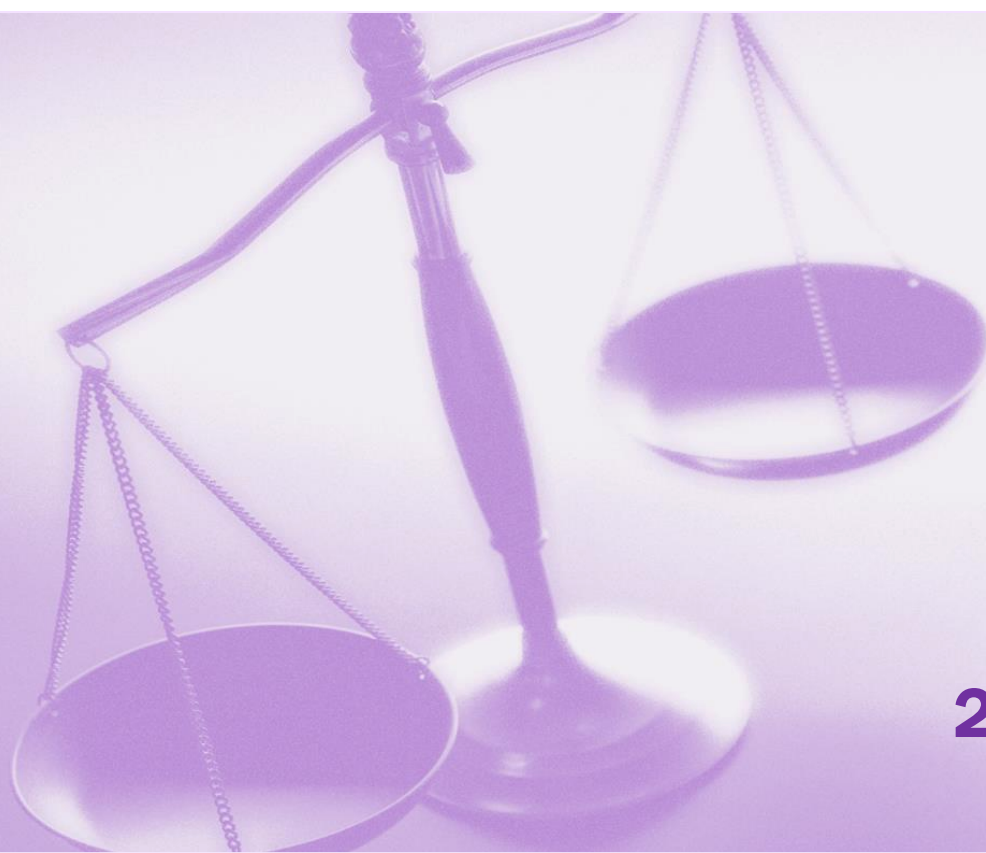

GENDERNIEUWS UIT EUROPA

2024, nr.1

Inhoudsopgave

EUROPESE UNIE

Nieuwe wetgeving

Richtlijn over geweld op vrouwen en intrafamiliaal geweld.....	3
Richtlijn over mensenhandel	4
Europese normen voor gelijkheidsinstellingen.....	5

Besluiten van het Europees Parlement

Genderaspecten van de inflatie en de energiecrisis.....	6
Prioriteiten voor de 68e zitting van de VN-Commissie Status van Vrouw.....	7
Verder	8

Europese Commissie

Toolbox om demografische uitdagingen aan te pakken.....	9
Verder	10

RAAD VAN EUROPA

Een nieuwe strategie voor gendergelijkheid 2024-2029.....	10
Online vorming over gendergelijkheid en gendermainstreaming.....	10
Artificiële intelligentie, gelijkheid en discriminatie	11

Interessante publicaties:

Seksuele en reproductieve rechten in Europa: vooruitgang en uitdagingen.....	11
Europees Instituut voor Gendergelijkheid: werkprogramma 2024-2026	12
Verder	12

Nieuwe wetgeving

Richtlijn over geweld op vrouwen en intrafamiliaal geweld

Op 6 februari 2024 bereikten het Europees Parlement en de Raad een [akkoord](#) over een richtlijn om geweld op vrouwen en huishoudelijk geweld te voorkomen en te bestrijden. Dit akkoord moet enkel nog bevestigd worden in plenaire zitting van het Parlement.¹ Het akkoord sluit aan bij het [voorstel van de Commissie](#) uit 2022.²

De [richtlijn](#) criminaliseert fysiek, psychologisch, economisch en seksueel geweld op vrouwen, zowel online als offline. Vrouwelijke genitale verminking, gedwongen huwelijken, cyberstalking, cyberpesten, zonder instemming delen van intieme beelden en online aanzetten tot haat of geweld zullen voortaan misdrijven zijn onder het Europees recht. Ze omschrijft wat onder deze misdrijven moet worden verstaan en legt gemeenschappelijke minimumnormen vast inzake: bestraffing, verzwarende omstandigheden,³ verjaringstermijnen, rechten en bescherming van slachtoffers, toegang tot justitie en tot gepaste diensten en hulpverlening.

Bijvoorbeeld. Lidstaten moeten:

- gemakkelijk toegankelijke kanalen voorzien waar slachtoffers geweld kunnen melden, m.i.v. de mogelijkheid tot online aangifte en online bewijsvoering en een gratis 24/7 beschikbare hulplijn;
- aangepaste hulpverlening en diensten inrichten voor kinderen en slachtoffers van seksueel geweld (informatie, advies, ondersteuning, gezondheid, sociale hulp), waarbij ook rekening gehouden wordt met intersectionele factoren;
- het gevaar dat uitgaat van de dader/verdachte inschatten en afdoende maatregelen treffen om slachtoffers te beschermen (dringend locatieverbod, contactverbod, beschermingsbevelen);
- verzekeren dat slachtoffers recht hebben op compensatie (terugbetaling kosten strafprocedure, schadeloosstelling van de dader(s) kunnen opeisen);
- de privacy van slachtoffers garanderen. Informatie over eerder seksueel gedrag van slachtoffers kan enkel als bewijs aangevoerd worden indien dit relevant én noodzakelijk is;
- gericht inzetten op preventie van geweld op vrouwen en van intrafamiliaal geweld d.m.v. onderwijs en educatie, informeren en sensibiliseren, bestrijden van schadelijke stereotyperingen en discriminerende gendernormen voor vrouwen, promotie van wederzijds respect, gendergelijkheid en het recht op persoonlijke integriteit, m.i.v. acties over het belang en de noodzaak van instemming met seks;
- zorgen voor betere en systematische registratie en dataverzameling, verspreiding van statistieken (minstens uitgesplitst naar sekse, leeftijd (kind/volwassene) van het slachtoffer en de dader en – waar mogelijk en relevant – naar relatie tussen slachtoffer en dader en type overtreding); met oog op het voldoen aan de standaarden van het Europees Instituut voor Gendergelijkheid, aan wie ze jaarlijks zullen rapporteren.

De Europese Commissie zal onderzoek naar de oorzaken, gevolgen, prevalentie en veroordelingen van de vormen van geweld die onder de richtlijn vallen steunen en uiterlijk vijf jaar na de inwerkingtreding de impact van de richtlijn evalueren, met bijzonder aandacht voor de kwestie of het nodig is om het toepassingsgebied van de richtlijn uit te breiden.

De richtlijn wordt 20 dagen na bekendmaking in [Publicatieblad van de Europese Unie](#) van kracht. Lidstaten hebben van dan af drie jaar tijd om de richtlijn om te zetten in het eigen beleid.⁴

¹ De Raad bevestigde dit akkoord op 14 februari 2024 (zie [brief](#)). De parlementaire comités FEMM en LIBE bevestigden het akkoord op 15 februari 2024 (zie [brief](#)).

² COM(2022)105, [EUR-Lex-52022PC0105](#), [procedure 2022/0066/COD](#).

³ Het opzet om slachtoffers te straffen voor hun seksuele voorkeur, gender, huidskleur, religie, sociale afkomst of politieke overtuigingen en de intentie om (de) 'eer' te bewaren of herstellen worden evenals herhaald geweld, geweld tegen kinderen of kwetsbare personen als verzwarend element omschreven.

⁴ De plenaire goedkeuring is gepland op 22 april 2024 ([2022/0066/COD](#)).

Richtlijn over mensenhandel

In 2018-2022 werden in de Unie 21.797 slachtoffers van mensenhandel geïdentificeerd. De meest voorkomende vorm van mensenhandel is seksuele uitbuiting (60%), gevolgd door arbeidsuitbuiting (15%), gedwongen criminaliteit, huishouding-slavernij en gedwongen bedelarij.⁵

Mensenhandel is een grove schending van de grondrechten van de Unie. De Commissie Von der Leyen nam sinds haar aantreden meerdere beleidsinitiatieven om de strijd tegen de mensenhandel op te voeren en slachtoffers beter te beschermen, waaronder: de aanstelling van Europese [anti-trafficking coördinator](#),⁶ [een bijgestelde strategie tegen de mensenhandel \(2021-2025\)](#)⁷ en een [ontwerprichtlijn](#)⁸ om de bestaande wetgeving uit 2011⁹ te versterken.

Op 23 januari 2024 bereikten de Raad en het Europees Parlement een [akkoord](#)¹⁰ over de nieuwe [richtlijn](#). Deze zal de strijd tegen de mensenhandel aanscherpen en de slachtoffers ervan beter beschermen:

- Het toepassingsgebied van de wet wordt uitgebreid tot gedwongen huwelijken, illegale adoptie en uitbuiting van draagmoederschap (dwang of misleiding).
- De sancties worden verzaamd. Misdrijven van mensenhandel worden bestraft met maximumstraffen van minstens vijf jaar gevangenis of minstens tien jaar gevangenis indien er sprake is van verzwarende omstandigheden zoals minderjarigheid of kwetsbaarheid van het slachtoffer, zwaar geweld op het slachtoffer, zonder instemming verspreiden van beelden of video's van seksuele aard of het faciliteren daarvan, er is sprake is van een criminele organisatie of de misdaad is gepleegd door een ambtenaar in functie.
- Indien de gebruikers van diensten van slachtoffers van mensenhandel op de hoogte waren van de uitbuiting moeten ze gestraft worden.¹¹ De straffen moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.
- Naast natuurlijke personen moeten ook rechtspersonen veroordeeld kunnen worden voor mensenhandel indien zij voordeel haalden uit het misdrijf. Gebrek aan toezicht of controle door de leidinggevenden vallen daar ook onder. De straffen moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn. Het gaat minstens over boete (al dan niet strafrechtelijk), maar daarnaast mogen de lidstaten ook andere straffen opleggen.
- Slachtoffers hebben recht op hulp van zodra er een gefundeerd vermoeden bestaat van slachtofferschap van mensenhandel. Lidstaten moeten daarom minimumstandaards uitwerken voor detectie en vroegtijdige identificatie van de slachtoffers van alle misdrijven die onder de richtlijn vallen. Dit los van het feit of slachtoffers al dan niet meewerken aan het strafrechtelijk onderzoek, de vervolging of het proces.
- De hulpverlening en steun moeten de behoeften van slachtoffers als uitgangspunt nemen, gender-, beperking- en kindgevoelig zijn, de veiligheid van slachtoffers garanderen en hen in staat stellen om in hun onderhoud te voorzien, o.m., door gepaste opvang, tijdelijke accommodatie en andere materiële bijstand (gezondheidszorg, advies, informatie, tolken...).
- Lidstaten moeten het EU recht¹² implementeren, slachtoffers doorverwijzen naar de meest geschikte bijstand en organisaties en de samenwerking verzekeren tussen de autoriteiten bevoegd voor het bestrijden van mensenhandel en deze bevoegd voor het asielbeleid. Slachtoffers van mensenhandel die behoefte

⁵ Webpagina: [Samen tegen mensenhandel; bestrijding van georganiseerde criminaliteit door de EU](#).

⁶ Aangesteld sinds 2021.

⁷ Mededeling van de Commissie: COM/2021/171 final, [EUR-Lex - 52021DC0171](#).

⁸ COM/2022/732 final, [EUR-Lex - 52022PC0732](#), [procedure 2022/0426/COD](#)

⁹ [Richtlijn 2011/36/EU](#).

¹⁰ De Raad bevestigde dit akkoord op 8 februari 2024 (zie [brief](#)). Op 15 februari 2024 bevestigden de parlementaire comités FEMM en LIBE dit akkoord (zie [brief](#)).

¹¹ Het komt de lidstaten toe om te definiëren hoe dit 'op de hoogte zijn' precies moet worden bepaald, maar de richtlijn geeft hiervoor wel aanwijzingen.

¹² Richtlijn [2004/81/EG](#): verblijfstitel voor slachtoffers van mensenhandel. Richtlijn [2012/29/EU](#): minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ. Richtlijn [2011/95/EU](#): normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen die recht hebben op internationale bescherming. Richtlijn [2013/32/EU](#): gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming.

hebben aan internationale bescherming of die een beroep op wensen te doen moeten van deze steun verzekerd zijn.

De richtlijn wordt 20 dagen na bekendmaking in het [Publicatieblad van de Europese Unie](#) van kracht. Lidstaten hebben vanaf dan twee jaar tijd om de richtlijn om te zetten in het eigen beleid. ¹³

Europese normen voor gelijkheidsinstellingen

De Europese Unie verbiedt meerdere vormen van discriminatie en legt de lidstaten op om daartoe bevoegde instanties aan te duiden. Dit is vastgelegd in meerdere richtlijnen. Deze bevatten echter geen gedetailleerde instructies voor het functioneren van deze instellingen. Daar komt nu verandering in.

Eind 2022 presenteerde de Commissie twee vrijwel identieke voorstellen om de organen voor gelijke behandeling in de lidstaten te versterken, ontwerprichtlijnen: [COM/2022/688 final](#) ¹⁴ en [COM 2022\(689\) final](#) ¹⁵. Twee richtlijnen omdat de EU-antidiscriminatiewetgeving uitgaat van verschillende rechtsgrondslagen: artikel 157, lid 3 VWEU en artikel 19, lid 1, VWEU. Beide richtlijnen versterken de werking van de instellingen op analoge wijze, maar hun impact op bestaande wetgeving verschilt. ¹⁶

De nieuwe regelgeving versterkt de onafhankelijkheid van de instellingen en voorziet bindende minimumnormen voor de werking ervan: de opdrachten, het mandaat, de structuur, de toegankelijkheid en de middelen.

Nationale instellingen voor gelijkheid moeten:

- steeds onafhankelijk en vrij van invloeden van buitenaf moeten kunnen functioneren. Ze mogen geen instructies vragen of ontvangen van wie dan ook (regering, overheidsinstelling of private entiteit). Ze moeten zelf hun prioriteiten kunnen bepalen en hun eigen financiële en andere middelen kunnen beheren, m.i.v. het personeelsbeleid. Ook indien ze deel uitmaken van een andere instelling;
- over voldoende middelen beschikken om hun opdrachten naar behoren te kunnen vervullen: stabiele financiële middelen, gekwalificeerd personeel, passende huisvesting, technische middelen en middelen voor onvoorziene uitgaven;
- initiatieven nemen die gelijke behandeling bevorderen en discriminatie voorkomen, waaronder: promotie van gendermainstreaming en van positieve acties, organiseren van opleidingen, adviseren, begeleiden en steunen van derden, communicatie met relevante belanghebbenden, deelname aan het publieke debat;
- slachtoffers informeren en naargelang de keuze van het slachtoffer, hen bijstaan in procedures voor of buiten het gerecht om. De dienstverlening moet gratis zijn voor klagers;
- voor iedereen gelijk toegankelijk zijn. Obstakels in de toegang tot de diensten moeten geïdentificeerd en aangepakt worden. Diensten moeten klachten mondeling, schriftelijk en online te kunnen ontvangen; ze moeten redelijke aanpassingen ten behoeve van personen met een beperking verzekeren en – zonder afbreuk te doen aan de autonomie van regionale en lokale autoriteiten – ervoor zorgen dat ze beschikbaar zijn voor alle slachtoffers op het hele grondgebied;

¹³ De plenaire goedkeuring door het Parlement is gepland op 10 april 2024 ([2022/0426/COD](#))

¹⁴ Tekst van het akkoord tussen het Parlement en de Raad over normen voor organen voor gelijke behandeling inzake gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot schrapping van artikel 20 van [richtlijn 2006/54/EG](#) en artikel 11 van [richtlijn 2010/41/EU](#), [COM\(2022\)0688](#), [EUR-Lex - 52022PC0688](#), [procedure 2022/0400](#).

¹⁵ Tekst van het akkoord tussen het Parlement en de Raad over normen voor organen voor gelijke behandeling inzake gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot schrapping van artikel 13 van [richtlijn 2000/43/EG](#) en artikel 12 van [richtlijn 2004/113/EG](#), [COM\(2022\)0689](#), [EUR-Lex - 52022PC0689](#), [procedure 2022/0401\(APP\)](#).

¹⁶ Richtlijn [COM/2022/688](#) brengt wijzigingen aan in de bepalingen van de richtlijnen [2006/54/EC](#) and [2010/41/EU](#); richtlijn [COM/2022/689](#) brengt wijzigingen aan in de bepalingen van de richtlijnen, [2000/43/EG](#), en [2004/113/EG](#) en breidt het mandaat uit tot de richtlijnen [79/7/EEG](#) en [2000/78/EG](#).

- tijdig geraadpleegd worden door de regering en overheidsinstellingen. Lidstaten moeten daartoe procedures instellen. Gelijkeinstellingen moeten het recht hebben om aanbevelingen te formuleren en om te vragen welke opvolging aan hun aanbevelingen gegeven werd;
- kunnen onderzoeken of er sprake is van een schending van het beginsel van gelijke behandeling naar aanleiding van een klacht of op eigen initiatief;
- het recht hebben om op te treden in gerechtelijke procedures, en indien ze bevoegd zijn om bindende besluiten te nemen, moeten zij ook de bevoegdheid krijgen om als partij op te treden in procedures over de handhaving of rechterlijke toetsing van die besluiten.

Ten laatste 24 maanden na de inwerkingtreding van de richtlijnen zal de Commissie een lijst opstellen met gemeenschappelijke indicatoren inzake de werking van de gelijkheidsinstellingen, met informatie over: personeel, technische en financiële middelen, onafhankelijkheid, toegankelijkheid, ontwikkelingen in hun mandaat, bevoegdheden of structuur.

Uiterlijk zeven jaar na de inwerkingtreding van de richtlijnen, en vervolgens om de vijf jaar, informeren de lidstaten de Commissie over de toepassing van de richtlijnen. Het Europees Parlement kan de Commissie jaarlijks uitnodigen voor een dialoog over de werking van de gelijkheidsinstellingen en zijn standpunten daarover kenbaar maken in resoluties, waarmee de Commissie – in voorkomend geval – rekening zal houden.

Twintig dagen na bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Unie worden de richtlijnen van kracht. Lidstaten hebben vanaf dan 24 maanden de tijd om hun wetgeving en beleid aan te passen.¹⁷

Besluiten van het Europees Parlement

Genderaspecten van de inflatie en de energiecrisis

Op 18 januari 2024 nam het Parlement een [resolutie](#) ¹⁸ aan waarin ze de Commissie en de lidstaten verzoeken om de toenemende armoede en ongelijkheid in de Unie als gevolg van de stijgende kosten voor levensonderhoud en de energiecrisis aan te pakken. Dit zijn gendergerelateerde crisissen die vrouwen extra hard treffen.

De parlementairen stellen vast dat in de belangrijkste klimaat, energie en milieu-initiatieven van de EU het genderperspectief ontbreekt en ze pleiten voor genderbewuste oplossingen om de stijgende kosten van levensonderhoud te ondervangen en om een genderinclusieve groene transitie te verzekeren. Ze benadrukken dat de beginselen van gelijke behandeling en gendermainstreaming, inclusief genderbudgeting, centraal moeten staan in alle beleids-, plannings- en investeringsbesluiten. Ze vragen om [aanbevelingen van de Europese Rekenkamer](#) over gendermainstreaming in de Europese begroting.¹⁹ te implementeren en richten zich in een vijftigtal verzoeken tot de Commissie, de Raad en de lidstaten.

Ze vragen de Commissie:

- richtlijnen uit te werken m.b.t. gendermainstreaming en de integratie van een intersectionele genderanalyse in alle Europese wetgeving en beleid in het kader van de Green Deal en in nationale energie- en klimaatplannen, m.i.v. van maatregelen m.b.t. energiearmoede en voor de evaluatie van het beleid;
- een intersectionele gendertransformatieve strategie aan te nemen om energiearmoede aan te pakken, met ook maatregelen voor meer overheidsinvesteringen in sociale, betaalbare en energie-efficiënte huisvesting;
- een EU-gender- en klimaatcoördinator aan te stellen;

¹⁷ De plenaire goedkeuring van beide richtlijnen door het Parlement staat gepland op 10 april 2024.

¹⁸ Resolutie van het Europees Parlement van 18 januari 2024 over genderaspecten van de stijgende kosten van levensonderhoud en de gevolgen van de energiecrisis, [P9_TA\(2024\)0048](#), [2023/2115\(INI\)](#).

¹⁹ Europese Rekenkamer, (2021), Speciaal verslag 10/2021, [Gendermainstreaming in de Europese begroting: tijd om de daad bij het woord te voegen](#).

- een ambitieuze EU-armoedebestrijdingsstrategie voor 2030 te ontwikkelen, die ook tijdarmoede omvat, met concrete streefdoelen én bijzonder aandacht voor armoede van vrouwen en het doorbreken van de armoedespiraal.

Ze vragen de Commissie en de lidstaten:

- de verzameling van intersectionele genderdata, -statistieken, -onderzoek en -analyse verder te ontwikkelen en te verbeteren, m.i.v. gegevens over energie en energiearmoede;
- te zorgen voor betaalbare nutsvoorzieningen en voedsel voor huishoudens met een laag inkomen en om het afsluiten van energielevering te verbieden;
- positieve acties zoals tijdelijke quota aan te nemen, met oog op gelijke vertegenwoordiging en participatie van vrouwen aan de besluitvorming op alle bestuursniveaus in alle EU-instellingen, overheidsorganen en overheidsinstanties en daarmee verbonden openbare organen;
- vrouwelijke ondernemers die actief zijn op vlak van duurzame energie te ondersteunen en om de genderkloof in de energiesector te verkleinen door: ondervertegenwoordiging van vrouwen in STEAM-loopbanen ²⁰ aan te pakken, te zorgen voor gelijke toegang tot STEAM-beroepsopleidingen en -sensibiliseringscursussen, door genderstereotypen te bestrijden en door meisjes aan te moedigen zich te interesseren voor de energiesector.
- Meer overheidsinvesteringen in sociale, betaalbare en energie-efficiënte huisvesting, rekening houdend met specifieke behoeften van vrouwen en met het feit dat vrouwen vaak minder toegang hebben tot middelen.

Ze verzoeken de lidstaten om:

- het armoederisico van ouderen te bestrijden en om te zorgen voor een genderbewuste aanpak bij de hervorming van de pensioenstelsels, de aanpassing van de pensioenleeftijd én de versterking van pensioenen, van sociale uitkeringen en van diensten zoals langdurige zorg, rekening houdend met gender(on)gelijkheid gedurende de hele levensloop van vrouwen;
- overheidsinvesteringen te verhogen zodat alle vrouwen toegang hebben tot betaalbare huisvesting, waardig werk en tot kwaliteitsvolle gratis openbare diensten voor zorg, educatie, gezondheid, mobiliteit; en om de prijzen van energie, vervoer en andere essentiële goederen te monitoren met oog op het tegengaan van sociale uitsluiting en armoede;
- in het woonbeleid voorrang te geven aan sociale huisvesting en investeringen in de energetische renovatie van woningen; om het volume en de keuze van beschikbare openbare huisvesting te vergroten en de gevolgen van stijgingen van de huurprijs als gevolg van inflatie aan te pakken;
- eventuele obstakels in kaart te brengen die vrouwen beletten in de energiesectoren (zonne-energie, windenergie, geothermische energie en waterkracht) te werken;
- de zinvolle deelname van vrouwen aan genderresponsieve planning, beleidsmaatregelen en programma's te bevorderen, m.i.v. de begrotingsplanning; en te verzekeren dat in dit beleid rekening wordt gehouden met de verschillende gevolgen van de klimaatverandering en van energiecrisisen voor vrouwen en mannen.

Prioriteiten voor de 68e zitting van de VN-Commissie Status van Vrouw

Op 8 februari 2024 nam het Europees Parlement een [besluit](#) ²¹ aan over standpunten van de EU tijdens de [68ste zitting van de Commissie Status van de Vrouw](#).²² De parlementairen roepen op om het engagement van de EU voor de integrale uitvoering van het [Peking Actieplatform](#),²³ m.i.v. toepassing van de methodieken van gendermainstreaming en van genderbudgeting in alle beleid, opnieuw te bevestigen; en om ook vaart te zetten

²⁰ STEAM staat voor: wetenschap, technologie, engineering, artificiële intelligentie en wiskunde.

²¹ Resolutie van het Europees Parlement van 8 februari 2024 over de prioriteiten van de EU voor de 68e zitting van de VN-Commissie inzake de positie van de vrouw, [P9_TA\(2024\)0074](#), [2023/2973\(RSP\)](#).

²² De focus van de [68ste zitting van de CSW](#) ligt op het versnellen van het bereik van gendergelijkheid en empowerment van alle vrouwen door het bestrijden van armoede en het versterken van instellingen en financiering met een genderperspectief.

²³ Dit Actieplatform werd samen met een Verklaring door regeringen wereldwijd onderschreven n.a.v. de Vierde Wereldvrouwenconferentie (Peking, 1995).

achter de uitvoering van andere internationale verbintenissen, waaronder [Agenda 2030 \(SDG's\)](#), het [Verdrag van Istanbul over preventie en bestrijding van geweld op vrouwen en van intrafamiliaal geweld](#) en [Resolutie 1325\(2000\)](#) van de VN-Veiligheidsraad over vrouwen, vrede en veiligheid.

De parlementsleden vragen om de [Europese strategie voor gendergelijkheid](#) en het [EU-Genderactieplan III](#) volledig uit te voeren en ze herinneren aan het engagement dat tegen 2025, 85 % van alle nieuwe initiatieven in het externe beleid moeten bijdragen tot gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen.

De parlementairen verzoeken om het beleid van gendermainstreaming en genderbudgeting te versterken in alle toekomstige strategieën, programma's en beleidsinitiatieven (intern en extern) en om concrete acties en adequate begrotingen vast te leggen.

Ze wijzen op het belang van feministische diplomatie en van een versterkt feministisch buitenlands, veiligheids- en ontwikkelingsbeleid dat gendergelijkheid centraal stelt in acties en prioriteiten en ze vragen om robuuste nationale en internationale wetgevingskaders aan te nemen over geweld op vrouwen, inclusief oorlogsgeweld.

Ze willen meer en betere, vergelijkbare en naar leeftijd, geslacht en gender uitgesplitste data als input voor het beleid en ze vragen om maatschappelijke organisaties en ngo's die de rechten van vrouwen en hun empowerment ondersteunen, te versterken en te steunen.

Specifiek voor wat betreft armoede van vrouwen verzoeken de parlementairen om:

- de meervoudige, onderliggende systemische oorzaken van armoede aan te pakken: ongelijkheid in de toegang tot onderwijs, opleidingen en een leven lang leren; tot politieke en economische middelen, diensten en besluitvorming en ongelijkheid op de arbeidsmarkt (loopbanen, lonen, pensioenen);
- te zorgen voor fundamentele sociale bescherming en robuuste socialezekerheidsstelsels, inclusief het verkennen van de mogelijkheid om een minimuminkomen als sociaal vangnet voor alle vrouwen te voorzien;
- prioritair te investeren in sociale infrastructuur, openbare diensten (gezondheid, onderwijs, vervoer) en in maatregelen die de volwaardige deelname van vrouwen aan de groene transitie en in nieuwe en opkomende sectoren te verzekeren;
- energiearmoede van vrouwen aan te pakken en om in de context van de energietransitie te verzekeren dat iedereen toegang heeft tot elektriciteit, verwarming en koeling;
- universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten te waarborgen, m.i.v. toegang tot gepaste voorlichting, betaalbare moderne anticonceptie, veilige en legale abortuszorg, menstruatieproducten en toegang tot hoogwaardige gezondheidsdiensten voor moeders;
- de actuele achteruitgang en aanvallen op gendergelijkheid en seksuele en reproductieve rechten en gezondheid ondubbelzinnig af te keuren en om daar krachtige tegen in te gaan.

Verder

- [Uitbreiding van de lijst van EU-misdrijven tot haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven](#)
- [Situatie van de grondrechten in de Europese Unie in 2022 en 2023](#)
- [Mensenrechten en democratie in de wereld en het beleid van de Europese Unie op dit gebied – jaarverslag 2023](#)
- [Verslag over het verslag van de Commissie over de rechtsstaat 2023](#)

Europese Commissie

Toolbox om demografische uitdagingen aan te pakken

De demografische transformatie van de Europese Unie, een vergrijzende bevolking in combinatie met een dalend geboortecijfer, is een belangrijke uitdaging voor het beleid. Demografische veranderingen hebben een directe impact op het menselijk kapitaal, op de samenleving en op de economie.

De verwachting is dat de Europese bevolking rond 2026 zal pieken en daarna geleidelijk zal afnemen. Tegen 2100 zou het aandeel van de werkende bevolking dalen met 57,4 miljoen eenheden en zou de afhankelijkheidsratio van ouderen toenemen van 33% tot 60%. ²⁴ Het wereltaandeel van de Europese bevolking zou afnemen van 6% nu tot minder dan 4% in 2070. ²⁵

Dit heeft gevolgen voor de concurrentiepositie en zelfs het politieke gewicht van de Unie. Op intern EU-niveau zullen naar verwachting de krapte op de arbeidsmarkt, de zorgvraag en de druk op de overheidsbegrotingen stijgen. De vergrijzing zal waarschijnlijk ook een belangrijke impact hebben op investeringen, de productiviteit en het ondernemerschap in de lidstaten.

Op vraag van de Raad ²⁶ werkte de Commissie een [beleidskader](#) ²⁷ uit om de demografische uitdagingen aan te pakken. Ze deed dit onder vorm van een Mededeling, die ze op 11 oktober 2023 overmaakte aan de Raad en het Parlement. In de [Mededeling](#) schetst de Commissie de impact van de demografische transitie en stelt ze mogelijke oplossingen voor. Deze oplossingen moeten rekening houden met de principes van gendergelijkheid en intergenerationele rechtvaardigheid, evenals met regio-gebonden trends (krimpende bevolking, uitgaande migratie in afgelegen gebieden) en met belangrijke wereldwijde trends (groene en de digitale transitie).

Omdat demografische veranderingen vooral bepaald worden door de levenskeuzes van mensen en gezinnen moet het beleid van de Unie en de lidstaten mensen ondersteunen om hun levenskeuzes te verwezenlijken.

Daartoe moet gecoördineerde actie ondernomen worden op vier relevante domeinen, met als doel:

- de combinatie van gezinsaspiraties en betaald werk te vergemakkelijken, met name, door de toegang tot hoogwaardige kinderopvang en een goed evenwicht tussen werk en privéleven te waarborgen;
- jongere generaties te ondersteunen en empoweren om zich te ontplooiën, hun vaardigheden te ontwikkelen en hun toegang tot de arbeidsmarkt en tot betaalbare huisvesting te vergemakkelijken;
- de positie van oudere generaties te versterken en hun welvaart op peil te houden door hervormingen in combinatie met een passend arbeidsmarkt- en werkplekbeleid;
- de krapte op de arbeidsmarkt op te lossen door, waar nodig, beheerde legale migratie uit derde landen die volledig complementair verloopt aan het benutten van talenten van binnen de Unie.

Voor elk van deze beleidsdomeinen wordt in de toolbox ook een beknopt overzicht gegeven van belangrijke bestaande EU-instrumenten en van vervolgstappen.

Op 12 december 2023 nam de Raad hierover [conclusies](#) ²⁸ aan. Hierin stelt de Raad ingenomen te zijn met de analyse van de Commissie en met de voorgestelde actie en hij verwelkomt het voornemen van de Commissie om de 'toolbox' te ondersteunen door verder onderzoek, de opname van demografische effectbeoordelingen in relevante beleidsvoorstellen, regelmatige dialogen en uitwisselingen met de lidstaten en door verder na te

²⁴ European Commission, [Employment and Social Developments in Europe 2023](#); Policies to support labour market participation and address skills shortages, [SWD\(2023\) 248 final](#).

²⁵ [COM\(2020\)241final](#), [EUR-Lex - 52020DC0241](#); [SWD\(2023\)21final](#).

²⁶ [Conclusies van de Raad \(29/30 juni 2023\)](#).

²⁷ Demografische veranderingen in Europa: een toolbox voor actie. Mededeling COM(2023)577 final, [EUR-Lex - 52023DC0577](#).

²⁸ [Conclusies van de Raad over het omgaan met demografische veranderingen in Europa, 12 december 2023](#).

denken over EU-beleidsopties om de lidstaten te ondersteunen. De Raad benadrukt dat verder optreden nodig is om de demografische transitie waar de Europese Unie voor staat aan te pakken.

Verder

 [Conclusies van de Raad over een Europese mondiale gezondheidsstrategie](#)

 [Conclusies van de Raad over de prioriteiten van de EU in de VN mensenrechtenfora in 2024](#)

RAAD VAN EUROPA

Een nieuwe strategie voor gendergelijkheid 2024-2029

De [Gender Equality Commission \(GEC\)](#) vergaderde van 14 tot 16 november 2023. ²⁹ De vergadering keurde het ontwerp van de [gendergelijkheidsstrategie 2024-2029](#) van de Raad van Europa goed. Dit ontwerp werd eind februari 2024 bevestigd door het [Ministerieel Comité](#) van de Raad van Europa.³⁰

De nieuwe [gendergelijkheidsstrategie](#) ³¹ biedt het beleidskader voor initiatieven van de Raad van Europa en van zijn lidstaten op vlak van gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en mannen. De strategie identificeert werkmethoden en de belangrijkste partners en vereiste maatregelen. Het algemene doel is om de uitvoering van bestaande standaards en het acquis van de Raad van Europa op het domein van gendergelijkheid te versterken.

De focus van de [gendergelijkheidsstrategie](#) ligt op zes thema's, met name:

- genderstereotypen en seksisme voorkomen en bestrijden;
- geweld op vrouwen en meisjes en van intrafamiliaal geweld voorkomen en bestrijden;
- gelijke toegang van vrouwen en meisjes tot justitie verzekeren;
- zorgen voor evenredige deelname van vrouwen en mannen aan het politieke, openbare, sociale en economische leven;
- empowerment van vrouwen en gendergelijkheid verzekeren in relatie tot wereldwijde en geopolitieke uitdagingen;
- gendermainstreaming en een intersectionele benadering in alle beleid en maatregelen tot stand brengen.

Online vorming over gendergelijkheid en gendermainstreaming

Op 8 maart 2024 lanceerde de Raad van Europa een online [vormingsmodule](#) over gendergelijkheid en gendermainstreaming. Een praktische cursus die zowel geschikt is voor een meer gespecialiseerd als ruimer publiek.

De cursus duurt ongeveer 2,5 uur bestaat uit een inleiding en drie meer gedetailleerde modules over:

- basisbegrippen zoals sekse, gender en intersectionaliteit, gendergelijkheid, gendermainstreaming, gendergelijkheid en geweld op vrouwen;
- internationale en Europese standaards en beleidskaders inzake gendergelijkheid
- gendermainstreaming in de praktijk, met aandacht voor voorwaarden voor gendermainstreaming, genderanalyse, genderbewuste communicatie, initiatieven van de Raad van Europa, hulpmiddelen en goede voorbeelden.

De cursus is voorlopig enkel in het Engels beschikbaar op het [digitaal leerplatform](#) van de Raad van Europa (COE help elearning). Om toegang te krijgen tot de cursus moet je wel een [account aanmaken](#).

²⁹ [24ste plenaire vergadering](#); verslag van de vergadering: [GEC \(2023\) 7 Report](#).

³⁰ [Decisions CM/Del/Dec\(2024\)1490](#), 21-23 February 2024

³¹ Document: [CM\(2024\)17-final](#) (Engels); [CM\(2024\)17-final](#) (Frans)

Artificiële intelligentie, gelijkheid en discriminatie

De Gendergelijkheidscommissie (GEC) bereidt samen met het Comité inzake discriminatie, diversiteit en inclusie (CDADI) een aanbeveling voor over artificiële intelligentie (AI) vanuit gendergelijkheidsperspectief. Daartoe werd een gezamenlijk subcomité met experts op het gebied van artificiële intelligentie, gelijkheid en discriminatie opgericht: [GEC/CDADI](#). Dit comité vergaderde een eerste keer op 20-21 februari 2024 om de contouren van de aanbeveling uit te tekenen.

De aanbeveling zal uitgaan van het [onderzoek naar de mogelijke impact van AI voor gelijkheid en gendergelijkheid](#) ³² en van de vaststellingen die het [Comité Artificiële Intelligentie](#) deed in de context van het [ontwerp voor een Kaderverdrag](#) over artificiële intelligentie, mensenrechten, democratie en de rechtsstaat

Meer informatie

- [Study on the impact of artificial intelligence systems, their potential for promoting equality, including gender equality, and the risks they may cause in relation to non-discrimination](#)
- [Study on "Discrimination, artificial intelligence and algorithmic decision-making" \(commissioned by the Council of Europe's European Commission Against Racism and Intolerance\)](#)
- [Policy, recommendations, declarations, guidelines, and other legal instruments issued by Council of Europe bodies or committees on artificial intelligence](#)
- [Bias in algorithms - Artificial intelligence and discrimination](#), EU Fundamental Rights Agency

Interessante publicaties

Seksuele en reproductieve rechten in Europa: vooruitgang en uitdagingen

In februari 2024 publiceerde de [Commissaris voor de mensenrechten](#) van de Raad van Europa, Dunja Mijatović, het [evaluatieverslag](#) over de toestand op vlak van het volledige genot van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) in Europa. ³³ Uit de evaluatie komt een gemengd beeld naar voren. Er is vooruitgang, maar obstakels en tekortkomingen blijven alomtegenwoordig. In bepaalde landen is er sprake van achteruitgang.

Het verslag geeft opvolging aan de [nota over de kwestie](#) ³⁴ uit 2017, waarin de toenmalige Commissaris voor de mensenrechten de lidstaten opriep om meer in te zetten op SRGR.

Het evaluatieverslag gaat in op zes kwesties:

- alomvattende kwaliteitsvolle seksuele opvoeding,
- toegang tot informatie over anticonceptiva en tot anticonceptiva,
- toegang tot informatie over abortus en tot abortus,
- gynaecologische en verloskundige zorg,
- inclusieve toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid
- rechten en de situatie van verdedigers van seksuele en reproductieve rechten en gezondheid in Europa.

Voor elk thema geeft het verslag de ontwikkelingen weer op het domein van internationale standaards voor de mensenrechten en van gezondheidsrichtlijnen, met bijzonder aandacht voor de COVID-19 pandemie, de Russische invasie in Oekraïne en de gestegen levensduurte als gevolg van de inflatie. Het schetst de vooruitgang, maar ook de negatieve trends en achteruitgang op vlak van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten.

³² [Study on the impact of artificial intelligence systems, their potential for promoting equality, including gender equality, and the risks they may cause in relation to non-discrimination.](#)

³³ [Sexual and reproductive health and rights in Europe: a mixed picture of progress and challenges calls for robust action and commitment](#), follow up report to the 2017 Issue Paper by the Council of Europe Commissioner for Human Rights, Council of Europe, February 2024.

³⁴ [2017 Issue Paper on 'Women's sexual and reproductive health and rights in Europe'](#)

Er wordt vastgesteld dat multipele en intersectionele discriminatie een obstakel blijft voor het volledig genot van SRGR van gemarginaliseerde groepen en dat verdedigers van seksuele en reproductieve rechten en gezondheid in sommige delen van Europa geconfronteerd worden met grote uitdagingen en obstakels. Het verslag sluit af met een reeks aanbevelingen, die een aanvulling zijn bij de [54 aanbevelingen uit de nota van 2017](#).

Europees Instituut voor Gendergelijkheid: werkprogramma 2024-2026

In het [werkprogramma 2024-2026](#) ³⁵ van het Europees Instituut voor Gendergelijkheid (EIGE) lezen we dat het instituut verder zal bijdragen tot onderzoek en dataverzameling, tot het ondersteunen van een gendergevoelig beleid d.m.v. gendermainstreaming en specifieke instrumenten en tot communicatie over gendergelijkheid.

De drie globale thematische prioriteiten zijn, afgestemd op de prioriteiten van de Europese Commissie:

1. gendergebonden geweld, met aandacht voor: cybergeweld, dataverzameling in overeenstemming met de vereisten van de EU-richtlijn over geweld op vrouwen, toegang tot gespecialiseerde diensten voor seksuele en reproductieve gezondheid, gendergerelateerd geweld in tijden van crisis en oorlog en schadelijke praktijken op vrouwen en meisjes;
2. de Green Deal, met aandacht voor: gendermainstreaming in het transport en mobiliteitsbeleid, gender en energiearmoede, genderongelijkheid in de transportsector, gendergelijkheid en klimaatverandering, milieugedrag en -attitudes, kosten en kansen van de groene transitie voor gendergelijkheid op de arbeidsmarkt en inzake sociaal en economisch welzijn, genderbewuste evaluatie en ecologische duurzaamheid en veelbelovende praktijken op vlak van gendermainstreaming in de Europese Green Deal;
3. een nieuwe stimulans voor de Europese democratie, met aandacht voor gelijke participatie van vrouwen en mannen in leidinggevende posities (politiek, economisch), gendergelijkheid en gendergevoeligheid in parlementen, genderactieplannen voor parlementen (EU, nationaal, regionaal), gendergelijkheid en deelname aan de Europese verkiezingen, institutionele mechanismen voor gendergelijkheid en gendermainstreaming, ex-ante evaluatie van de genderimpact en genderanalyse voor betere wetgeving, gender en intersectionele ongelijkheid, sociale rechten en sociale inclusie, m.i.v. gelijk loon voor gelijkwaardig werk.

Daarnaast zal EIGE de werkzaamheden in verband met de uitvoering van het Peking Actieplatform en de Gender Equality Index verderzetten en aandacht besteden aan de digitale transitie, veiligheid en migratie evenals aan nieuwe en opkomende uitdagingen voor gendergelijkheid.

EIGE zal jaarlijks één thematische campagne voeren. In 2024 is dit: een nieuwe stimulans voor de Europese democratie. Dit in het licht van de Europese verkiezingen en het daarmee samenhangende thema van genderevenwichtige participatie en vertegenwoordiging. De thema's voor 2025 en 2026 liggen nog niet vast. Op de website van EIGE vind je een [overzicht](#) van de voor 2024 geplande publicaties.

Verder ...

- [Gender Equality Index 2023: Towards a green transition in transport and energy 36](#)
- [Women fleeing the war: Access to sexual and reproductive healthcare in the EU under the temporary Protection Directive 37](#)
- [Gender aspects of the rising cost of living and the impact of the energy crisis 38](#)
- [Gendered aspects of sexual and reproductive health - Adequate screening, treatments, and research, including fertility, endometriosis, HPV, and toxic shock syndrome in EU Member States 39](#)

³⁵ [Single Programming Document 2024-2026](#), Management Board Decision No MB/2023/021 of 10 November 2023.

³⁶ EIGE, October 2023.

³⁷ EIGE, 2024.

³⁸ European Parliament, document PE 754.488 - January 2024.

³⁹ European Parliament, document PE 757.504 -December 2023.

- [Violence against women active in politics in the EU: A serious obstacle to political participation](#) 40
- [Women in politics in the EU: State of play in 2024](#) 41
- [International Women's Day 2024 - Women in Sport](#) 42
- [Definitions of rape in the legislation of EU Member States](#) 43
- [The situation of young carers in Europe](#) 44
- [Gender analysis in earthquake areas. Women's Access to Justice and Legal Aid](#) 45
- [Gelijkheid tussen mannen en vrouwen](#) 46

40 European Parliament, briefing, document PE 759.600 – February 2024.

41 European Parliament, briefing, document PE 760.348, March 2024.

42 European Parliament, briefing, document PE 760.226, February 2024.

43 European Parliament, in-depth analysis, document PE 757.618 –January 2024.

44 European Parliament, in-depth analysis, document PE 754.204 – February 2024.

45 Council of Europe, December 2023.

46 Europees Parlement, Eurofeiten fact sheets nl, februari 2024.